

GEO-hotspot <u>Vecht en Plassen</u>	Utrechtse Vecht e.o.
Hotspots	Vechtstroom (met op de oeverwallen landhuizen en de oude kernen Oud-Zuilen, Maarssen, Breukelen, Nieuwersluis, Loenen en Vreeland); Vechtstreekmuseum, Slot Zuilen e.o., Oudaen/Kievitsbuurt.
Korte omschrijving	Rivierlandschap met op oeverwallen en crevassecomplexen landgoederen die overlopen in het Utrecht-Hollands veenplassengebied. Oud cultuurlandschap van grote cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarde.

LANDSCHAPSTYPE	ZAND landschap	VEEN landschap	RIVIER landschap	ZEEKLEI landschap
-----------------------	----------------	----------------	------------------	-------------------

WAARDEN:	X = nog niet verder ingevuld; wel informatie beschikbaar
Geo vormingsperiode	
geologisch	De ondergrond van de Vechtstreek bestaat uit landijs- en smeltwaterafzettingen die daarna bedekt zijn met windafzettingen uit de laatste ijstijd. Noordelijk van Vreeland zetten de Gooise stuwwallen zich ondergronds voort in westelijke en noordwestelijke richting wat mogelijk de loop van de Vechtstromen heeft beïnvloed.
geomorfologisch	Ten zuiden van Vreeland heeft het Vechtstroomstelsel oeverwallen gevormd en het (na de laatste ijstijd) ontstane veengebied met een dunne laag slib bedekt. Ten noorden van Vreeland zette de Zuiderzee kalkhoudend slib af en ontstonden er kreken die hier en daar nog als kronkelige sloten zijn te herkennen. Tussen Loenen a/d Vecht en Loenersloot (a/d Angstel) ligt in het landschap een brede stroomrug die laat zien dat de Vecht daar vroeger was verbonden met de Angstel.
hydrologisch	Na de laatste ijstijd ontstond in het veengebied op het pleistocene dekzand het Vecht-Angstel stroomstelsel. Dat voerde water af uit het veen, kwelwater uit de heuvelrug en overstromingswater van de Kromme Rijn. Geleidelijk aan stroomde bij Utrecht steeds meer Rijnwater naar het noorden gebruik makend van al bestaande veenstroompjes en ontstond de Vecht. Na de afdamming van de Kromme Rijn in 1122 was het mogelijk de waterstand van het stroomstelsel te reguleren met behulp van dijken (Hinderdam1236), watergangen, sluizen (Vechtluizen Breukelen, in 1437 verplaatst naar Hinderdam), windmolens en gemalen.
Cultuur Historisch	
cultuur algemeen (architectuur, landinrichting e.a.)	De oeverwallen en crevassecomplexen van de rivier werden gedurende de IJzertijd al bewoond. Deze woongebieden zijn later verder ontwikkeld. Vanuit de Vechtstrook werd de omgeving strooksgewijs ontgonnen (copelandschap). Vooral na de oorlog met Frankrijk in de 17 ^e eeuw bouwden rijke inwoners van Utrecht/Maarssen en Amsterdam vanaf Utrecht tot en met Vreeland ca. 50 buitenhuizen en landgoederen. Bij Vreeland gebeurde dat ook langs een smalle gracht die een Vechtbocht afsnijdt. Een dergelijke dichtheid van herkenbaar gebleven buitenplaatsen over zo'n lengte aan oeverwallen bestaat nergens anders in Nederland. Verder zijn enkele kastelen overgebleven, waaronder Nijenrode, Oudaen en Slot Zuilen.
archeologisch	X Vondsten uit de IJzertijd en later.
infrastructureel	De bewoners wierpen heuvels op tegen overstromingen, zgn. wierden op oeverwallen, die de kern vormden van dorpen. In de 11 ^e eeuw kwam de verving van de dikke veenpakketten ten westen van de Vecht op gang. In de 12 ^e eeuw begon die van de oostelijk gelegen, maximaal enkele meters dikke, venen onder regie van het Klooster Oostbroek.
militair	In de 12 ^e eeuw ontstonden in verband met de oorlogen tussen Het Sticht Utrecht en graafschap Holland tientallen kastelen langs de Vecht. In 1672 werden veel kastelen verwoest door Franse troepen. Inmiddels was al de Oude Hollandse Waterlinie deels langs de Vecht aangelegd die vijandelijke troepen tegenhield. In de 19 ^e eeuw is de Nieuwe Hollandse Waterlinie

	aangelegd ten oosten van de Vecht met vele forten, versterkingen en inundatiegebieden.
immaterieel	Schrijfster 18 ^e eeuw Belle van Zuylen.
Natuur	
landschap	Rivierlandschap in veengebied.
ecosysteem	Oeverwallen en petgaten met legakkers.
Betekenis	
wetenschappelijk	X
educatief	X Het Vechtstreekmuseum is gevestigd in de voormalige buitenplaats Silverstein in park Goudestein aan de Vecht in Maarssen. Het museum richt zich op de cultuur, geschiedenis en kunst van de hele Vechtstreek.
recreatief / toeristisch <i>zichtbaar/herkenbaar</i>	Zichtbaar en herkenbaar; veel watersport.
economisch	X In de Middeleeuwen was de Vecht over de toen ontstane Zuiderzee een belangrijke scheepvaartverbinding tussen de Rijn (Duitsland, Vlaanderen en Engeland) en Noordoost-Europa. In de 17 ^e en 18 ^e eeuw werden steenfabrieken langs de Vecht gebouwd die kleigrond tichelden langs de rivier en gebruik maakten van turf als brandstof voor de steenbakkerijen. Eind 18 ^e eeuw werd de turfwinning daar verboden in verband met het ontstaan van steeds groter wordende plassen.
Niveau	
internationaal	
nationaal	Nationaal van belang.
regionaal / lokaal	Regionaal van belang.
Beheertype	
bescherming <i>Monumentaal/eigendom</i>	X Beschermde stads- en dorpsgezichten: Oud Zuylen, Maarssen, Nieuwersluis, Loenen a/d Vecht, Vreeland. Geosites als Rijksmonumenten beschermd; landgoed Oudaen en Kievitsbuurt provinciale gebieden van aardkundige waarde.
duurzame ontwikkeling	X Plassenschap Loosdrecht e.o., stichtingen en overheden.
bedreiging(en)	Verstedelijking en bodemdaling. Het beleid van de provincie en het Waterschap is gericht op verhoging van de grondwaterspiegel en verandering van het grondgebruik.

Achtergrondinformatie o.m.: **X**

- Telluris Gids: De Utrechts Noord-Hollandse Vechtstreek, 2018